

Redovisning av uppdrag till Vinnova att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030

Sammanfattning

I denna redovisning beskrivs en övergripande bedömning av Vinnovas bidrag till de 17 målen i Agenda 2030. I Vinnovas huvuduppgift ingår att stärka Sveriges konkurrenskraft och främja en hållbar tillväxt genom att förbättra förutsättningarna för innovation och finansiera behovsmotiverad forskning. Vi har identifierat att Vinnovas verksamhet har störst inverkan i tre av målen (SDG 8, 9 och 17) och dessa redovisas mer detaljerat. Myndighetens bidrag till övriga mål beskrivs mer översiktligt.

Bakgrund

Regeringen har uppdragit åt Vinnova och flera andra statliga myndigheter att bidra med underlag för Sveriges genomförande av FN:s Agenda 2030 för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling (Agenda 2030).

I denna rapport redovisas för vilka mål och delmål i agendan som Vinnovas verksamhet har störst inverkan, på nationell och internationell nivå. Redovisningen innehåller en kort beskrivning av vilka delar av Vinnovas verksamhet som avses, hur de bidrar till att agendans mål kan uppfyllas, samt en bedömning av om huruvida myndighetens verksamhet på området är tillräcklig. Vid bedömningen om verksamheten på området är tillräckligt har vi utgått från Vinnovas huvuduppgifter och nationella behov. Inom vissa områden har vi gjort bedömningen att ytterligare åtgärder kan utföras, men begränsas idag främst av myndighetens nuvarande resurser. Vinnova får idag avslå flera mycket starka innovationsprojekt som skulle kunna bidra till målen. Även om en tillförsel av mer resurser ytterligare skulle stärka förutsättningarna för att nå målen krävs också ett ökat fokus på hur aktörer inom t.ex. den offentliga sektorn kan stärka sin egen interna innovationsförmåga. För att nå målen krävs en resursförstärkning inom flera områden, men också en vilja och förmåga att bättre kunna omhänderta och implementera innovativa idéer.

I redovisningen beaktas även att det i agendan anges att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i genomförandet av agendan.

Vinnovas verksamhet i relation till Agenda 2030

Vinnovas verksamhet styrs av regeringens instruktion och det årliga regleringsbrevet. Myndighetens huvuduppgift är att främja hållbar tillväxt och stärka Sveriges konkurrenskraft. I instruktionen står att detta ska ske genom finansiering av behovsmotiverad forskning, utveckling av effektiva innovationssystem samt genom att verka för att forskningsresultat kommer till nytta för samhället.

Vinnova ska vidare stärka universitet och högskolor, industriforskningsinstitut, företag och offentliga organisationer i det svenska innovationssystemet och utveckla samarbetet mellan dem. Detsamma gäller för viktiga sektorer i innovationssystemet.

Vinnova ska även stimulera internationellt samarbete för att ytterligare stärka svensk forskning och innovation. Inom ramen för EU:s ramprogram för forskning och utveckling så ska Vinnova främja, samordna och utvärdera svenskt deltagande samt sprida information och vara rådgivande. Vidare ska Vinnova sprida information om forskning och innovation till utförare, användare och allmänhet. För att främja jämställdhet på sitt område, ska Vinnova verka för att genusperspektiv får genomslag inom forskning och innovation.

En viktig del av Vinnovas strategi är att se stora globala utmaningar som drivkrafter för innovation. Dessa utmaningar kan vara relaterade till exempelvis klimat, energi, miljö och demografi, men också till social trygghet och delaktighet, god hälsa och utbildning. Vinnova ser att efterfrågan på hållbara

lösningar ökar och att konsumentkrav och producentansvar på till exempel miljö- och uthållighetsaspekter innebär att stora möjligheter för nya lösningar, nya kompetenser och teknologier.

I Agenda 2030 uppdelas målen i 17 stycken så kallade Sustainable Development Goals (SDGs) som i flera delar är relevanta för Vinnovas verksamhet. Dessa mål tar upp frågor om utbildning, jämställdhet, ekonomisk tillväxt, internationalisering m.m. Därför bidrar myndighetens verksamhet i olika omfattning till flera av de olika målen.

I uppdraget specificeras att myndigheten ska ange på vilka av målen verksamheten har störst inverkan. Med detta som utgångspunkt har tre huvudmål (SDG 8, 9 och 17) identifierats för en mer detaljerad beskrivning. Myndighetens bidrag till övriga mål beskrivs mer översiktligt.

I tabellen redovisas vår bedömning av inverkan av de olika satsningarna. Bedömningen är gjord utifrån vad insatsernas har för övergripande mål enligt programtexter och liknande underlag. Vinnova utför även regelbundet effektutvärderingar av olika program och insatser, men dessa utvärderingar utförs utifrån mer generella kriterier än Agendans mål, och det är därför svårt att avgöra om de insatser som redovisas under respektive SDG har en stor inverkan nationellt eller internationellt.

Vinnovas arbete för integrering av jämställdhetsperspektiv i verksamheten

I Agenda anges att jämställdhetsperspektiv ska integreras i genomförandet av de åtgärder som bidrar till att uppfylla agendas mål. Vinnova är en av 60 myndigheter som har fått ett särskilt regeringsuppdrag att arbeta aktivt med jämställdhetsintegrering under 2016–2018. Det innebär att all verksamhet i myndigheterna ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att verksamheten ska utvecklas så att den bidrar till det jämställdhetspolitiska målet att *kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*. Det finns mål och planer för hur detta ska implementeras i verksamheten under kommande år och särskilt i programverksamheten.

Vinnovas bidrag till SDG 8

Detta mål har som övergripande syfte att *”Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla”*. I Vinnovas huvuduppgift ingår att stärka Sveriges konkurrenskraft och främja en hållbar tillväxt genom att

förbättra förutsättningarna för innovation och finansiera behovsmotiverad forskning. I de flesta av de insatser som finansieras bedöms potentialen i form av ekonomisk tillväxt och därför är detta mål relevant för myndighetens verksamhet.

I delmålen till detta mål anges bland annat att verksamheten ska bidra till högre ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk uppgradering och innovation (SDG 8.2). Ett annat delmål belyser vikten av att uppmuntra små och medelstora företag att växa bland annat genom att ge dem tillgång till finansiella tjänster (SDG 8.3). Majoriteten av Vinnovas satsningar bidrar till förnyelse och ökad kunskap genom forskning och gränsöverskridande samarbeten som på sikt har potential att bidra till en hållbar tillväxt. Flera av de projekt som finansieras syftar till att öka innovationskraften hos små och medelstora företag och uppmuntra samarbeten genom värdekedjan för att skapa nya affärsmöjligheter. Inom Vinnovas kunskapsområden finns många olika exempel på projekt som ämnar att bidra till social och ekologisk hållbarhet, från insatser för en effektiviserad och individanpassad vård till miljövänligare tekniker och processer inom industrin.

Av Vinnovas årliga stöd bedöms runt 55 procent gå till projekt som direkt eller indirekt bidrar till en minskad belastning på miljön, samtidigt som de uppfyller kravet att på sikt bidra till ekonomisk tillväxt. Exempel på större satsningar inom detta område är våra större samverkansprogram inom flyg och fordonsindustrin där man strävar efter en minskad miljöpåverkan både inom produktion, resursanvändning och utsläpp från de färdiga produkterna. Flera av de övriga strategiska innovationsprogrammen har liknande syften, t ex Produktion2030, Bioinnovation, Re:source, Lättvikt.

Vinnovas bidrag till SDG 9

Detta mål har som övergripande syfte att *”Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation”*. Eftersom Vinnovas uppgift är att stärka viktiga sektorer i det svenska innovationssystemet så ger hela verksamheten ett stort bidrag till detta mål på nationell nivå. Ett innovationssystem skapas av enskilda aktörer med verksamheter som har eller kan utveckla synergier med varandra. I den utsträckning som de enskilda aktörerna ”drar åt samma håll” kan den samlade innovationskraften öka. Detta är en central idé bakom flera av Vinnovas satsningar som t.ex. Strategiska Innovationsprogram, Vinnväxt, Centrumsatsningar, Utmaningsdriven Innovation. Ett viktigt syfte med dessa satsningar är att lägga grunden för att ny, långsiktig och fördjupad samverkan mellan universitet och högskolor, forskningsinstitut, näringsliv, offentlig sektor, civilsamhälle och andra aktörer

I Bilagan redovisas vilka viktigare program som finansieras av Vinnova för att bidra till målet och delmålen, där delmålet (9.2) om att till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, särskilt kan lyftas fram. I relation till delmålen om att bygga ut hållbar och tillförlitlig infrastruktur (9.1) samt att rusta och anpassa infrastrukturen och industrin för att göra dem mer hållbara (9.4) kan särskilt lyftas fram nya strategiska innovationsprogram för Infrastruktur (SIP Infrasweden) och industriell produktion (SIP Produktion 2030) samt satsningar på hållbar stadsutveckling (t ex Utmaningsdriven innovation).

Vinnova ser ett behov av att stärka flera delar inom innovationssystemet. En analys av detta behov och förslag på åtgärder beskrivs utförligare i myndighetens inspel till FoI-propositionen.

Vinnovas bidrag till SDG 17

Ett aktivt arbete med mål 17, *”Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling”* är en förutsättning för att Agenda2030 ska bli verklighet. Vinnovas bidrag till detta mål sker framför allt i form av en genomgående uppmaning till samverkan i alla program. Denna samverkan har olika former och handlar både om samarbeten inom och över geografiska gränser men även genom samarbeten mellan offentlig sektor, privat näringsliv, akademien och i förekommande fall det civila samhället.

Genom att aktivt stödja europeisk och annan internationell samverkan bidrar Vinnova till delmål 17.6 om att stärka det internationella samarbetet kring och tillgången till vetenskap, teknik och innovation.. Bland annat har Vinnova fått uppdraget att främja det svenska deltagandet i Horisont 2020 – EU:s ramprogram för forskning och innovation. Dessutom är myndigheten nationell kontaktkommission för EUREKA – ett internationellt samarbetsnätverk för marknadsnära forskning och teknisk utveckling.

Ytterligare ett program som bidrar till detta delmål men även till delmål 17.16, som att stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling etc., är Utvecklingsdriven Innovation (UDI). Detta program stödjer innovationer som bidrar till att lösa globala samhällsutmaningar relaterade till exempelvis hållbara attraktiva städer och framtidens hälsa och sjukvård. Ett kriterium för att bli beviljad medel från programmet är att projektet har en internationell prägel från start. Detta program, liksom många andra i Vinnovas portfölj, uppmanar även till offentlig-privata partnerskap, men också samverkan med akademien för att främja innovation, i enlighet med delmål 17.17 *”Uppmuntra och främja effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap samt partnerskap inom det civila samhället vilka bygger på erfarenheterna från andra partnerskap och deras finansieringsstrategier”*.

Att främja och uppmuntra samverkan är även en central del i de fem strategiska samverkansprogram som lanserades i av Regeringen i juni 2017. Vinnova kommer under kommande år att stödja flera initiativ in dessa samverkansprogram och därigenom stödja SDG17 m.m.

Vinnovas bidrag till övriga SDG

Till de övriga målen bidrar myndigheten i olika omfattning genom att finansiera enstaka projekt eller genom olika programsatsningar. Flera exempel kan återfinnas i tabellen för de respektive målen. Särskilt nedanstående exempel vill vi lyfta fram:

- Utmaningsdriven innovation – Samhällsutmaningar är en global angelägenhet och en grund för efterfrågan på innovativa lösningar. Att ta itu med utmaningarna innebär att man både hittar lösningar på problemen och genererar hållbar tillväxt och samhällsnytta. I detta program stöds innovationer som tar fram globalt konkurrenskraftiga lösningar på fyra samhällsutmaningar: informationssamhället, hållbara attraktiva städer, framtidens hälsa och

sjukvård och hållbar industriell utveckling. Så förutom att bidra till mål 8 och 9, finns exempel på att åtgärderna bidrar till SDG 2, 3, 6, 11, 12 och 13.

- Innovation för mobilitet – Samverkan mellan olika aktörer har stor betydelse för att utveckla innovationsförmåga, konkurrenskraft och attraktivitet. Personrörlighet mellan länder och olika miljöer är ett viktigt sätt att samverka. Rörlighet av personal innebär viktiga kunskapsutbyten mellan olika aktörer vad det gäller arbetssätt, mål och strategier. Vinnova ser att det finns potential till mer rörlighet mellan universitet/högskola, forskningsinstitut, offentlig verksamhet och företag. Som en del av detta stödjer Vinnova även forskares internationella rörlighet och meritering inom programmet Mobility for Growth. Detta program har ett särskilt fokus på att stärka meriteringen av individer från underrepresenterat kön inom olika utbildningsområden. Programmet bidrar därmed till SDG 4 och 5.
- Social Innovation – Detta program har som ambition att utmana befintliga strukturer och system för samhällsnytta genom att ta fram och stötta nya lösningar och samarbeten, och visa att system kan förändras. Därför är målgruppen företag och civilsamhälle, aktörer utanför de etablerade välfärdsstrukturerna, som har förslag på nya lösningar, samarbeten och finansieringsmodeller för samhällsnytta. Lösningar som bidrar till ett inkluderande samhälle, förbättrar människors välbefinnande och förnyar sättet att tänka - som människa, organisation och samhälle. I programmet återfinns flera projekt av relevans till olika SDG, t ex: Utrota hemlösheten i Sverige (SDG 1), Stockholms Matbank (SDG 2, 12), ImmuneTrack – for organisation of vaccine stock management in Uganda (SDG 3), Den lekfulla staden (SDG 11), Utlysning: Innovation för säkrare migration och etablering av nyanlända (SDG 4, 5, 10).
- Innovationer för ett hållbart samhälle – Syftet med detta program är att via banbrytande forsknings- och innovationsprojekt stärka svenska aktörers förmåga att möta de transport- och miljöpolitiska utmaningarna. Projekten ska bidra till uppbyggnad av ny eller förstärkning av befintlig kompetens i förhållande till det internationella kunskapsläget. I detta program bedöms potentialen utifrån projektets bidrag till de nationella miljö- och transportpolitiska målen. Flera av projekten kan därför också visa på bidrag till flera SDG, t ex Innovativa koncept för Biogas (SDG 7), Swedish Algae factory (SDG 7, 14), Nivåvåtmarker (SDG 2, 6).

Fortsatt arbete

Vinnova har sedan några år arbetat med att utveckla möjligheten att mäta och följa upp hållbarhet i flera delar av verksamheten, främst som en följd av att flera program numera riktar sig till att lösa utmaningar och problem med koppling till social och ekologisk hållbarhet.

Redan 2011 implementerades en rutin att kategorisera varje beviljat projekt utifrån en bedömning av miljöpåverkan. I denna rutin indelas projekten i direkt och indirekt positiv miljöpåverkan, beroende på om projektet har som tydligt mål att bidra till en lösning för en bättre miljö eller om det som en effekt av ett lyckat projekt blir en lösning som indirekt bidrar till positiva miljöeffekter. Sedan 2013 kategoriseras även Vinnovas satsningar utifrån bidrag till social hållbarhet. Dessa insatser utgörs av riktade satsningar mot specifika målgrupper, som är underrepresenterade i innovationssystemet, såsom kvinnor, unga, äldre och invandrargrupper. Utöver detta kategoriseras även projekt inom behovsområdena hälsa, omsorg (trygghet), utbildning (lärande) och arbetsmiljö som social hållbarhet.

En myndighetsövergripande projektgrupp jobbar med att kontinuerligt utveckla och följa upp hållbarhetsaspekter utifrån miljömässiga och sociala perspektiv i våra program. Redovisningen av Agenda2030 har inneburit nya möjligheter för hållbarhetsarbetet på myndigheten. Nyligen har en utvärdering påbörjats för att undersöka om en klassificering av programmets bidrag till hållbarhet skulle kunna göras på projektnivå i relation Agenda2030 och dess 17 mål och 169 delmål. En sådan klassificeringsprocess skulle kunna bidra till att göra Vinnovas sökande mer medvetna om målen, en fördjupad kunskap om hållbarhet hos Vinnovas anställda, och förhoppningsvis motivera och inspirera sökanden till att arbeta mer mot målen. Flera utmaningar har dock identifierats vid arbetet med målen vilka behöver undersökas vidare för att metoden ska kunna implementeras. Framförallt upplevs vissa formuleringar i en del av delmålen som otydliga, vilket gör det svårt att identifiera vilket mål som ett projekt med tydlig hållbarhetseffekt bidrar till. I detta avseende har Vinnova förhoppningar om vidare diskussion och möjlighet att bistå Delegationen för implementering av Agenda 2030 i Sverige.

BILAGA 1 Redovisning av de mål där Vinnovas verksamhet har störst inverkan

MÅL	Stor Inverkan nationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses	Är den tillräcklig? (ja/nej)	Stor Inverkan Internationellt (ja/nej)	Verksamhet inom myndigheten som avses	Är den tillräcklig? (ja/nej)
Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt	nej	Social innovation	ja	nej		ja
Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk	nej	Klimatsmart Protein, Innovativa livsmedel - Tvärlivs, UDI - Hållbar Industriell Utveckling och Hållbara attraktiva städer	ja	nej	UDI - Nigeria	ja
Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar	nej	SIP-MedTech4Health, UDI-FHS, SIP - SWElife, Vinnvård, Social Innovation, Innovationskapacitet inom offentlig verksamhet - Testbäddar inom hälso- och sjukvård och äldreomsorg. Innovationskapacitet i offentlig verksamhet, Ersättningsmodeller som främjar innovation i vård och omsorg, Innovationer för framtidens hälsa, Hälsinnovationer och vårdutveckling, FFI - Trafiksäkerhet och automatiserade fordon	ja	nej	Hälsinnovationer och vårdutveckling - Indo-Swedish Innovation Call - Health and Disease Prevention	ja
Mål 4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla	nej	Mobility for growth - VINNMER, Social Innovation, UDI, Öppen Innovation, UoH strategisk samverkan, Nationell IKT - Digitalisering för framtidens skola	ja	nej	Mobility for Growth - VINNMER	ja
Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt	nej	Genus och Mångfald för Innovation	nej	nej	Mobility for Growth	ja
Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla	nej	UDI, Testbädd inom Miljöteknik	nej	nej	Utmaningsdriven innovation - Hållbara attraktiva städer.	ja

Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla	nej	UDI, Testbädd inom Miljöteknik	ja	nej		ja
Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla	JA	De flesta av våra program har som syfte att stärka innovationssystemet och därmed åstadkomma en högre ekonomisk produktivitet.	nej	nej	Flera av våra program	nej
Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation	JA	Vinnovas uppgift är att främja innovation och därmed bidrar alla våra insatser till detta mål.	nej	nej	Flera av våra program	nej
Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder	nej	Bilaterala samarbeten, Social Innovation, Genus och mångfald för Innovation,	ja	nej		ja
Mål 11. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara	nej	UDI-HAS, IHS, TM - Internationella samverkansprogram, FFI - Effektiva och Uppkopplade transportsystem, FFI - Cyklar och fordon i söker och smart samverkan	nej	nej	Utmaningsdriven innovation - Hållbara attraktiva städer.	ja
Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster	nej	UDI, Internationellt samarbete - Produktion och Arbetsliv, SIP - Produktion2030, Testbädd inom Miljöteknik, SIP STRIM, SIP metalliska material och STRIM våren 2016, SIP Bioinnovation, Innovationsprojekt i Offentlig verksamhet - FRÖN, FFI - Hållbar produktion	nej	nej	Utmaningsdriven innovation - Hållbara attraktiva städer & Hållbar industriell utveckling, ERA-MIN - sustainable supply of raw materials and primary resources, Internationell samverkan för miljöinnovationer - Kina	ja
Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser*	nej	UDI-HAS och HIU, Många av programmen berör detta mål.	nej	nej	Utmaningsdriven innovation generellt - mer specifikt pilotsatsning Nigeria	ja
Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling	nej	Internationella Samverkansprogram - Bonus Baltic Sea	ja	nej	Internationella Samverkansprogram - Bonus Baltic Sea	ja

<p>Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald</p>	nej		ja	nej		ja
<p>Mål 16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer</p>	nej	<p>Innovationsprojekt i Offentlig verksamhet - FRÖN, Innovationskapacitet i offentlig verksamhet</p>	ja	nej		ja
<p>Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling*</p>	JA	<p>De flesta program bidrar till att stärka partnerskap för hållbar utveckling, bland annat partnerskap Innovationsprojekt i Offentlig verksamhet - FRÖN, UDI, Internationell samverkan för miljöinnovationer, Innovationskapacitet i offentlig verksamhet, Internationellt samarbete - Produktion och Arbetsliv, Programmet för ökad EU-samverkan, TM - Internationella samverkansprogram</p>	nej	nej	<p>Globala samarbeten UDI - Pilotsatsningar - Nigeria, Hälsoinnovationer och vårdutveckling - Indo-Swedish Innovation Call, Internationell samverkan för miljöinnovationer, Internationellt samarbete - Produktion och Arbetsliv, Programmet för ökad EU-samverkan, TM - Internationella samverkansprogram</p>	ja

